

Examination of 2018 Social Studies Curricula According to Solo Taxonomy

Sercan BURSA, Anadolu University, ORCID ID: 0000-0001-6976-3581

Abstract

Objectives direct the education programs, which are one of the determining elements of formal education. Taxonomies are used in the creation and writing of the objectives of the education programs. One of these taxonomies is the SOLO taxonomy. SOLO taxonomy consists of four dimensions. These dimensions are unistructural, multistructural, relational, and extended abstracted. The purpose of this research is to examine the 2018 Social Studies Curriculum (SSC) according to the SOLO taxonomy. The data of this study, which was carried out via document analysis, which is one of the qualitative research approaches, consists of 2018 SSC of 4-7 classes learning outcomes. The study data, which were analyzed descriptively, were presented to the opinion of two experts. According to the results of the study, it was seen that the majority of 2018 SSC learning outcomes were in the relational structure phase. In addition, as the grade level increases, the number of learning outcomes suitable for high-level cognitive processes also increases. According to the results of the study, it is recommended that the SOLO taxonomy should be taken into account in the studies conducted for the creation and updating of social studies curriculum.

Keywords: Social studies, SOLO taxonomy, curricula, Bloom's taxonomy.

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 23, No 2, 2022
pp. 1015-1032
DOI:10.17679/inuefd.1024442

Article Type
Research Article

Received
16.11.2021

Accepted
01.09.2022

Suggested Citation

Bursa, S. (2022). Examination of 2018 social studies curricula according to SOLO taxonomy. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 23(2), 1015-1032. DOI: 10.17679/inuefd.1024442

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

What makes education formal is that it is done systematically and within a program. Education programs basically have four elements. These are purpose, content, learning-teaching processes and evaluation. Objectives, one of the basic elements of educational programs, direct the rest of the program. For this reason, it is important to prepare the objectives well in terms of achieving the desired success of the program. Taxonomies are one of the resources used in the creation of goals. Bloom, SOLO, Fink and Dettmer taxonomies are the main ones. SOLO taxonomy, whose original name is "structure of observed learning outcomes", is one of the frequently preferred taxonomies. It was developed in 1982 as a result of the work of Australian researchers John Biggs and Kevin Collis. This taxonomy basically consists of five stages. These phases are unistructural, multistructural, relational, and extended abstracted. Each phase includes higher cognitive processes than the previous phase. There are many studies using taxonomies in the field of social studies. The majority of these studies in the literature were carried out to examine the curriculum and most of the studies were carried out in line with Bloom's taxonomy. In one study, 2005 Social Studies Curriculum (SSEP) was analyzed according to SOLO taxonomy. However, there is no study examining the 2018 SSS.

Purpose

The aim of this study is to examine the 2018 Social Studies Curriculum according to the SOLO taxonomy. With the results of this study, it is desired to examine the 2018 Social Studies Curriculum outcomes, which have been implemented throughout Turkey since 2018, using a different classification, and thus to gain a different perspective in order to improve the curriculum.

Method

This research was carried out with the document analysis method, which is one of the qualitative research designs. Document analysis, which is a data collection method, is also accepted as a qualitative research design. In this study, the 2018 Social Studies Curriculum 4-7, which has been implemented at the primary and secondary school level in Turkey since 2018, were examined as documents. Learning outcomes within the curriculum were investigated. Descriptive analysis was applied in the analysis of the study data. Descriptive analysis is carried out in the form of processing the data in a certain framework and reaching the findings from there. In this study, the stages of the SOLO taxonomy were used while creating a framework for analysis. Unistructural, multistructural, relational, and extended abstracted phases formed the framework of data analysis. In order to ensure the trustworthiness of the study, the opinions of two different experts were taken for the analysis made by the researcher. Two experts, who had a doctorate in social studies education, were asked to independently evaluate the analysis made by the researcher and make their own analysis.

Findings & Discussion & Conclusion

According to the first result of the study, most of the learning outcomes (n=79) in the 2018 SSS are located in relational and extended abstracted stages and aim to use high-level

cognitive processes. This is supported by the results of other studies in the literature. In the study, their distribution to grade levels was determined according to the learning outcome SOLO taxonomy in the 2018 SBÖP. It is seen that learning outcomes of the 4th grade in primary school and the 6th and 7th grade in the secondary school social studies courses are mostly in the relational phase, while the 5th grade learning outcomes are mostly in the unistructural phase. Social studies course 4th and 5th grade learning outcomes show an equal distribution between the first two dimensions with low-level cognitive processes and the last two dimensions with high-level cognitive processes, on the other hand, in the 6th and 7th grade levels, learning outcomes are predominantly in the last two stages. According to another of the results reached in the study, while the number of learning outcomes in the extended abstracted phase progressed in parallel with the increase in grade level, the number of learning outcomes related to the multistructural phase is inversely proportional to the increase in grade level. According to another result, although the unistructural phase is the phase in which high-level cognitive processes take place the least, a high number of learning outcomes are represented at all grade levels. It is noteworthy that an important part of these learning outcomes are gathered in the learning areas of "Culture and Heritage" and "People, Places and Environments". In line with the results obtained in the research, it is recommended to consider the SOLO taxonomy in the studies conducted to create and update the social studies curriculum, to examine the activities and evaluation questions in the textbooks in line with the SOLO taxonomy, and to conduct studies using the internationally recognized Fink and Dettmer taxonomies.

2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Solo Taksonomisine Göre İncelenmesi

Sercan BURSA, Anadolu Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0001-6976-3581

Öz

Formal eğitimin belirleyici unsurlarından biri olan eğitim programlarına, program boyutlarından biri olan amaçlar yön vermektedir. Eğitim programlarının amaçlarının oluşturulmasında ve yazılmasında taksonomilerden yararlanılmaktadır. Bu taksonomilerden biri de SOLO taksonomisidir. SOLO taksonomisi dört boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar; tek yönlü yapı, çok yönlü yapı, ilişkisel yapı ve soyutlanmış yapıdır. Bu araştırmanın amacı 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın (SBÖP) SOLO taksonomisine göre incelenmesidir. Nitel araştırma yaklaşımlardan biri olan doküman incelemesi ile gerçekleştirilen bu çalışmanın verileri 2018 SBÖP 4-7. sınıf kazanımlarıdır. Betimsel bir şekilde analiz edilen çalışma verileri iki uzmanın görüşüne sunulmuştur. Çalışma sonuçlarına göre 2018 SBÖP kazanımlarının çoğunluğunun ilişkisel yapı evresinde olduğu görülmüştür. Ayrıca sınıf düzeyi arttıkça üst düzey bilişsel süreçlere işaret eden boyutlardaki kazanımların sayısı da artış göstermektedir. Çalışma sonuçlarına göre sosyal bilgiler dersi öğretim programlarının oluşturulması ve güncellenmesi için yapılan çalışmalarda SOLO taksonomisinin de göz önünde bulundurulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, SOLO taksonomisi, öğretim programı, Bloom taksonomisi

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 23, Sayı 2, 2022
ss. 1015-1032
DOI:10.17679/inuefd.1024442

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
16.11.2021

Kabul Tarihi
01.09.2022

Önerilen Atıf

Bursa, S. (2022). 2018 sosyal bilgiler öğretim programının solo taksonomisine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 1015-1032. DOI: 10.17679/inuefd.1024442

2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Solo Taksonomisine Göre İncelenmesi

İnsanlığın tarih sahnesine çıkışı ile beraber ortaya çıkan olgulardan biri eğitimidir. Tarih boyunca eğitim adına gerçekleştirilen etkinliklerin kimi planlı bir şekilde yapılırken kimi ise plansız bir şekilde yapılagelmiştir. Eğitimin planlı olarak bir kurum çatısı altında verilmesi beraberinde eğitim programlarını getirmiştir. Eğitimin bir program doğrultusunda gerçekleştirilmesi formal eğitim kavramı ile açıklanmaktadır (Demirel ve Kaya, 2001). Eğitimi formal kılan, sistemli ve bir program dâhilinde yapılıyor olmasıdır. Eğitim programlarının temelde dört ögesi bulunmaktadır. Bunlar; amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirmedir (Demirel, 2009). Program geliştirme çalışmaları ile eğitim programları geliştirilmeye ve her bir ögenin etkililiği artırılmaya çalışılmaktadır. Program geliştirme çalışmalarına etki eden çok sayıda unsur bulunmaktadır. Toplumsal değişimler ve çocukların gelişim özellikleri bunların en önemlilerindedir (Can, 2008; Deveci, 2008). Ayrıca program geliştirme alanındaki akademik çalışmalar da bu süreçleri doğrudan etkilemektedir. Akademik çalışmalarda yaşanan gelişmeler programların tüm ögeleri üzerinde etkili olmaktadır.

Eğitim programlarının temel ögelerinden biri olan amaçlar, programın geri kalan ögelerine kısacası programın tümüne yön vermektedir (Çerçi, 2018). Bu nedenle amaçların doğru bir şekilde hazırlanması programın başarıya ulaşmasında önem arz etmektedir. Amaçların oluşturulmasında ve niteliksel olarak iyileştirilmesinde pek çok kaynaktan yararlanılmaktadır. Yararlanılan kaynaklardan biri de taksonomilerdir. Alanyazında amaçların bilişsel olarak sınıflandırılmasında kullanılan pek çok taksonomi bulunmaktadır. Bloom, SOLO, Fink ve Dettmer taksonomileri bunların başlıcalarıdır. Taksonomilerin uluslararası alanyazında kabul edilirliliği konusunda yapılan bir çalışmada Arı (2013) farklı ülkelerden 715 akademisyenle gerçekleştirdiği çalışmasında öğretim elemanlarının çoğunlukla Bloom ve yenilenmiş Bloom taksonomisini, ikinci sırada da SOLO taksonomisini kullandıklarını ortaya çıkarmıştır. SOLO ve güncellenmiş Bloom taksonomilerinin karşılaştırıldığı bir çalışmada ise SOLO taksonomisinin değerlendirme sorularının bilişsel düzeylerini belirlemede daha etkili olduğu ortaya konmuştur (İlhan ve Gezer, 2017). Ayrıca güncellenmiş Bloom taksonomisinin SOLO taksonomisine kıyasla tesadüfi hatalara daha açık bir model olduğunu da ifade etmişlerdir. SOLO taksonomisinin Bloom taksonomisine göre önemli farklarından biri ise amaç yazımında kullanılmasının yanı sıra öğrenci yanıtlarını sınıflamak için kullanılabilmesi ve aynı zamanda bir değerlendirme ölçütü olabilmesidir (Arı, 2013).

İngilizce açılımı “structure of observed learning outcomes” olan SOLO taksonomisi sıklıkla tercih edilen taksonomilerden biridir. SOLO taksonomisinin Türkçedeki karşılığı gözlemlenebilen öğrenme çıktılarının yapısıdır. Avustralyalı araştırmacılar John Biggs ve Kevin Collis’in çalışmaları sonucunda 1982 yılında hazırlanmıştır (Biggs ve Collis, 1982). Bu taksonomi temel olarak beş evreden oluşmaktadır. Her bir evre kendinden önceki evreden daha üst düzeyde bilişsel süreçleri içermektedir. Bu evreler Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1. SOLO taksonomisi evreleri

SOLO taksonomisinin evreleri yapı öncesi dönemden başlayıp soyutlanmış yapıya kadar beş evre altında ilerlemektedir. Her bir evrenin kendi içinde birtakım özellikleri bulunmaktadır. SOLO taksonomisi evreleri Piaget'in bilişsel gelişim kuramı dönemleri olan duyuşal motor dönem, işlem öncesi dönem, somut işlemler dönemi ve soyut işlem dönemi ile paralellik göstermektedir (Bağdat ve Anapa-Saban, 2014). Aynı zamanda Piaget'in kuramını şekillendiren temel kavramlardan biri olan şema kavramı ile SOLO taksonomisinde yer alan yapı kavramı da kimi yönlerden benzerlik taşımaktadır. SOLO taksonomisinin beş evresi ve bu evrelerin temel özellikleri Tablo 1'de görülmektedir (Biggs ve Collis, 1982).

Tablo 1.

SOLO Taksonomisi Evreleri ve Özellikleri

SOLO Taksonomisi Evreleri ve Özellikleri	
Yapı Öncesi	Öğrencinin hiçbir kavrama gösterememesi durumu.
Tek Yönlü Yapı	Tek bir alanda kavrayış gösterebilme durumu.
Çok Yönlü Yapı	Bir yapıyı oluşturan birçok bileşen hakkında kavrayış gösterebilme durumu.
İlişkisel Yapı	Birden çok yapının birbirleriyle ilişki içinde olduğunu kavrayabilme durumu.
Soyutlanmış Yapı	Öğrencinin kendisine sunulan tüm yapıların ötesinde yeni yapıların olduğunu fark etmesi durumu.

Tablo 1'de yer aldığı gibi yapı öncesi evreden başlayarak soyutlanmış yapı evresine kadar öğrencilerin bilişsel süreçleri üst düzeye doğru seyretmektedir. Öncelikle yapı öncesi dönem öğrencilerin ilgili içeriği hiç kazanamadığı durumlara işaret etmektedir. Tek yönlü yapı evresi öğrenmeye giriş niteliğinde kabul edilebilir. Bu evrede içeriğin tek bir boyutu kazanılmış olabilir. Sosyal bilgiler dersinde bir öğrencinin tüketici haklarını ezberlemiş olması tek yönlü yapı evresine bir örnek teşkil etmektedir. Bir sonraki aşama olan çok yönlü yapıda öğrenciler konuyla ilgili birden çok boyutun olduğunu farkına varırlar. Ancak bu boyutlar arasındaki ilişkileri kavramaktan uzaktırlar. Örneğin; sosyal bilgiler dersinde bir öğrenci Atatürk ilkelerinin her birini detaylı bir şekilde edinmiştir. Ancak bu ilkelerin birbirleriyle bağlantılı olduğunu ve bir bütünlük oluşturduğunu görme konusunda yeterli seviyeye ulaşmış değildir. Bir sonraki basamak olan ilişkisel yapıda ise öğrenciler daha üst düzey bilişsel süreçlere geçiş yapmıştır. Bu

bağlamda öğrenciler artık analiz yapabilmekte ve parçalardan bütüne ulaşabilmektedir. Bir diğer deyişle öğrenciler Atatürk ilkelerinin birbirlerinden bağımsız olmadığını ve bir bütünü oluşturduğunu görebilmektedir. Son aşama olan soyutlanmış yapı ise SOLO taksonomisinin en üst düzeydeki bilişsel süreçlerini kapsamaktadır. Bu evrede öğrenciler yeni yapılara ve fikirlere ulaşabilmekte, üretmiş oldukları fikirler doğrultusunda tartışmalar yapabilmektedir (Biggs ve Collis, 1982; Çetin ve İlhan, 2016; Doğan, 2020).

SOLO taksonomisine göre amaçlar oluşturulurken öncelikle bahsedilen evreler göz önünde bulundurulmaktadır. Buna ek olarak bazı gösterge fiiller bulunmaktadır. Bu fiiller cümlelerin genel anlamına bağlı olarak amaç ifadesinin hangi evreye uygun olduğunu belirlemek için de kullanılmaktadır. Hem amaçların yazımı hem de var olan amaçların incelenmesi konusunda bu gösterge fiillerden yararlanılmaktadır. SOLO taksonomisi gösterge fiillerine örnekler Tablo 2’de görülmektedir (Biggs ve Collis, 1982; Brabrand ve Dahl, 2009).

Tablo 2.

SOLO Taksonomisi Gösterge Fiil Örnekleri

Tek Yönlü Yapı	Çok Yönlü Yapı	İlişkisel Yapı	Soyutlanmış Yapı
Hatırlama	Birleştirmek	Analiz etmek	Teorize etmek
Aktarmak	Sınıflandırmak	Karşılaştırmak	Genellemek
Açıklamak	Betimlemek	Zıtlıklarını bulmak	Hipotez kurmak
Saymak	Numaralandırmak	Birleştirmek	Tahmin etmek
Tekrar etmek	Listelemek	İlgisini bulmak	Karar vermek
Takip etmek	Yöntemi uygulamak	Nedenlerini açıklamak	Yansıtıcı düşünmek
Okumak	İspat etmek	Teoriyi uygulamak	Transfer etmek
İsimlerini söylemek	Karakterize etmek	Gözlemlemek	Tasarlamak
Seçmek	Gözünde canlandırmak	Sorgulamak	Tartışmak

Sosyal bilgiler alanında taksonomilerin kullanıldığı birçok çalışma bulunmaktadır. Alanyazındaki bu çalışmaların çoğunluğu öğretim programlarının incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiş ve incelemelerin çoğu Bloom taksonomisi doğrultusunda yapılmıştır. Bu çalışmalarda Bloom taksonomisi ile güncellenmiş Bloom taksonomisi kullanılarak 2005 SBÖP incelemesi (Özdemir, Altıok ve Baki, 2015), 2018 SBÖP incelemesi (Büyükalın Filiz ve Baysal, 2019), 2005 ve 2018 SBÖP’lerinin karşılaştırmalı incelemesi (Önlen, Tatan ve İbret, 2005), 4. Sınıf Sosyal Bilgiler kazanımlarının incelenmesi (Gültekin ve Burak, 2019), 5. Sınıf Sosyal Bilgiler kazanımlarının incelenmesi (Çakmak, Kaçar ve Bulut, 2018), öğretmenlerin Sosyal Bilgiler sınav sorularının incelenmesi (Çalışkan, 2011; Şanlı ve Pınar, 2017) ve ulusal sınavlardaki Sosyal Bilgiler sorularının incelenmesi (Demir, Köçer ve Atalmış, 2016) yapılmıştır.

Alanyazında SOLO taksonomisi doğrultusunda yapılmış çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların bir kısmında öğretim programları incelenmesi yapılırken diğer çalışmalarda farklı sınıflamalara gidilmiştir. Öğrenci yanıtlarının, performanslarının, düşünme becerilerinin ya da sınavlarda sorulan soruların SOLO taksonomisine göre incelendiği birçok çalışma bulunmaktadır (Caniglia ve Meadows, 2018; Korkmaz ve Ünsal, 2017; Kusmaryono, ve diğ., 2018; Leung, 2000; Mahmood, Ali ve Hussain, 2014; Putri, Mardiyana ve Saputro, 2017; Silwana, ve diğ., 2020).

Alanyazında öğretim programlarının ya da ders kitaplarının SOLO taksonomisine göre incelendiği çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmalardan biri Sosyal Bilgiler dersinde yapılmış ve

2005 SBÖP, SOLO taksonomisi doğrultusunda incelenmiştir (Gezer ve İlhan, 2015). Bunun dışında Fen Bilgisi öğretim programlarının (Brabrand ve Dahl, 2009; Dönmez ve Zorluoğlu, 2020), İngilizce öğretim programlarının (Ağçam ve Babanoğlu, 2018) ve Matematik öğretim programlarının (Alsaadi, 2001; Doğan, 2020) SOLO taksonomisine göre incelendiği çalışmalar bulunmaktadır. Alanyazın incelendiği zaman 2018 SBÖP'nin SOLO taksonomisine göre incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu çalışmanın sonuçları ile 2018 yılından itibaren Türkiye genelinde uygulanmakta olan SBÖP kazanımlarının farklı bir sınıflama kullanılarak incelenmesi ve böylelikle öğretim programının iyileştirilmesi adına farklı bir bakış kazandırılması istenmektedir. Bu çalışmanın amacı 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın SOLO taksonomisine göre incelenmesidir. Çalışmada bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. 2018 SBÖP kazanımlarının SOLO taksonomisi düzeylerine göre dağılımı nasıldır?
2. 2018 SBÖP kazanımlarının SOLO taksonomine göre sınıf düzeylerine dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Bir veri toplama yöntemi olan doküman incelemesi aynı zamanda bir nitel araştırma deseni olarak da kabul edilmektedir. Araştırma deseni olarak doküman incelemesinde, çalışma kapsamındaki kaynaklara ulaşılır, detaylı bir şekilde incelenir ve bu kaynaklardan hareketle çeşitli yorumlara ve ilişkilere ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada da 2018 yılından itibaren Türkiye'de ilkökul ve ortaokul düzeyinde uygulanmakta olan 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 4-7. sınıf kazanımları doküman olarak incelenmiştir. Çalışma doküman incelemesi olarak yapıldığı için etik kurul izni alınmasına gerek duyulmamıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından hazırlanan ve 2018 yılından itibaren uygulanmakta olan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar) veri toplama aracı olarak kullanılmıştır (MEB, 2018). Bu programda yer alan ilkökul 4. sınıf ve ortaokul 5, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kazanımları bu çalışmanın verilerini oluşturmaktadır. Bu kazanımlara ilişkin bilgiler Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3.

2018 SBÖP Kazanım Bilgileri

Sınıflar	4. Sınıf	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf
Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Kazanım Sayısı	Kazanım Sayısı	Kazanım Sayısı
Birey ve Toplum	5	4	5	4
Kültür ve Miras	4	5	5	5
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	6	5	4	4
Bilim, Teknoloji ve Toplum	5	5	4	4
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	5	6	6	6
Etkin Vatandaşlık	4	4	6	4
Küresel Bağlantılar	4	4	4	4
Toplam	33	33	34	31

Tablo 3'te görüldüğü üzere çalışma kapsamında sosyal bilgiler dersinin dört sınıf düzeyindeki toplam 131 kazanımı SOLO taksonomisine göre incelenmiştir. Çalışma verilerinin analizinde betimsel analiz uygulanmıştır. Betimsel analiz, sınırları belli bir çerçeveye verilerin işlenmesi ve buradan hareketle bulgulara ulaşılması şeklinde gerçekleştirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada analiz için bir çerçeve oluşturulurken SOLO taksonomisinin evrelerinden yararlanılmıştır. Tek yönlü yapı, çok yönlü yapı, ilişkisel yapı ve soyutlanmış yapı evreleri veri analizinin çerçevesini oluşturmuştur. Sonraki adımda ise sınıf düzeylerine göre kazanımların hangi evreye denk düştüğü belirlenmeye çalışılmıştır. Burada dikkate alınan bir diğer husus SOLO taksonomisinin evrelere göre değişim gösteren gösterge fiilleri olmuştur. Kazanım cümlelerinin anlamları belirlenmeye çalışılmış ve bu noktada gösterge fiillerinden anahtar kelimeler olarak yararlanılmıştır. Araştırmacı öncelikle 2018 SBÖP kazanımlarını Nvivo12 nitel veri analizi programına yüklemiştir. Ardından SOLO taksonomisinin evrelerini çalışmanın çerçevesi olarak kabul etmiş ve tüm kazanımları gösterge fiillerinden de yararlanarak denk düştüğü evreye yerleştirmeye çalışmıştır. 2018 SBÖP kazanım örnekleri ile bu kazanımların denk düştüğü SOLO taksonomisi evreleri Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4.

2018 SBÖP SOLO Taksonomisi Kazanım Örnekleri

SOLO Taksonomisi Evreleri	4. Sınıf Kazanımları	5. Sınıf Kazanımları	6. Sınıf Kazanımları	7. Sınıf Kazanımları
Tek Yönlü Yapı	SB.4.7.1. Dünya üzerindeki çeşitli ülkeleri tanıtır.	SB.5.6.2. Yaşadığı yerin yönetim birimlerinin temel görevlerini açıklar.	SB.6.6.5. Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak hak ve sorumluluklarının anayasal güvence altında olduğunu açıklar.	SB.7.7.1. Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlara örnekler verir.
Çok Yönlü Yapı	SB.4.4.1. Çevresindeki teknolojik ürünleri, kullanım alanlarına göre sınıflandırır.	SB.5.4.4. Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerini belirler.	SB.6.1.1. Sosyal rollerin zaman içerisindeki değişimini inceler.	SB.7.1.2. Bireysel ve toplumsal ilişkilerde olumlu iletişim yollarını kullanır.
İlişkisel Yapı	SB.4.7.3. Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır.	SB.5.2.4. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki rolünü analiz eder.	SB.6.6.1. Demokrasinin temel ilkeleri açısından farklı yönetim biçimlerini karşılaştırır.	SB.7.6.4. Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz eder.
Soyutlanmış Yapı	SB.4.6.3. Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel sosyal etkinlikleri önerir	SB.5.5.5. İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir.	SB.6.5.3. Türkiye'nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak yatırım ve pazarlama proje önerileri hazırlar.	SB.7.7.4. Arkadaşlarıyla birlikte küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştirir.

Çalışmanın inandırıcılığının sağlanması adına araştırmacının yapmış olduğu analiz için iki farklı uzmandan görüş alınmıştır. Sosyal bilgiler eğitiminde doktora eğitimi yapmış olan iki uzmandan birbirlerinden bağımsız olarak araştırmacının yapmış olduğu analizi incelemeleri ve

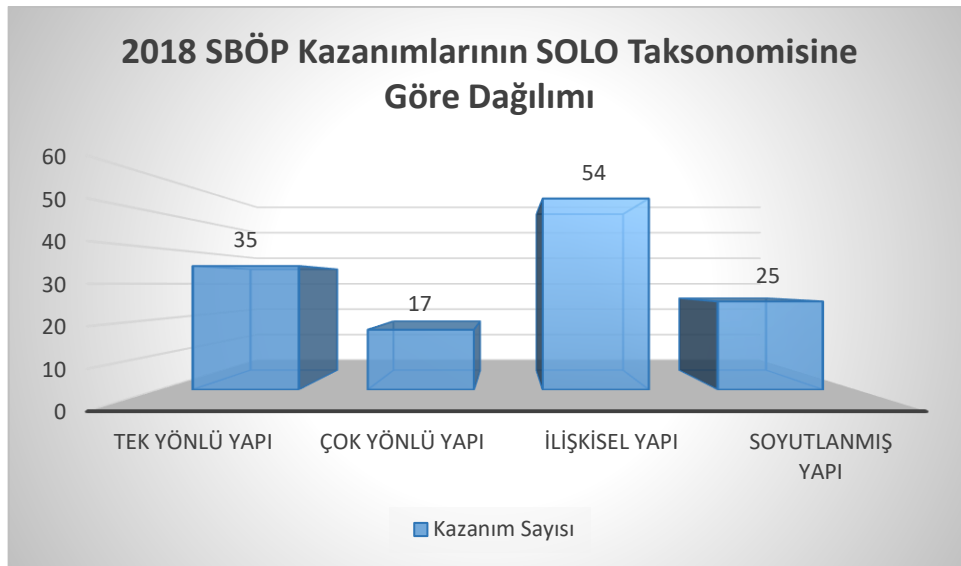
kendi analizlerini yapmaları istenmiştir. Bunun ardından araştırmacı ve uzmanların yapmış oldukları analizler karşılaştırılmış görüş birliğine ve görüş ayrılığına varılan kazanımlar belirlenmiştir. Kodlayıcılar arası uyum belirlenirken Miles ve Huberman (1994, s.64) tarafından geliştirilen formül dikkate alınmıştır. Formüle göre kodlayıcılar arası uyum oranı .91 olarak çıkmıştır. Bu rakam yüksek bir güvenilirliğe işaret etmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Buna ek olarak puanlayıcılar arası güvenilirliği belirlemek için Cohen'in Kappa istatistiği hesaplanmıştır (κ. 84). Çıkan değer kodlayıcılar arasında çok yüksek bir uyum gücünün olduğunu ortaya koymaktadır (Bıkmaz Bilgen ve Doğan, 2017). Bu süreçlerin sonunda veri analizi gerçekleştirilmiş ve çalışmanın bulguları elde edilmiştir.

Bulgular

SOLO taksonomisi doğrultusunda 2018 SBÖP kazanımlarının incelendiği bu çalışmanın bulguları iki başlık altında sunulmuştur. İlk başlık 2018 SBÖP kazanımlarının SOLO taksonomisi düzeylerine göre dağılımı iken diğer başlık ise SOLO taksonomisine göre belirlenmiş 2018 SBÖP kazanımlarının sınıf düzeylerine göre dağılımıdır.

2018 SBÖP Kazanımlarının SOLO Taksonomisi Düzeylerine Göre Dağılımı

2018 SBÖP kazanımlarının SOLO taksonomisi evrelerine göre dağılımlarının belirlenmesi için 4, 5, 6 ve 7. sınıf düzeylerinden toplam 131 kazanım incelenmiştir. Bunun sonucunda tüm kazanımların SOLO taksonomisi evrelerine göre dağılımları belirlenmiştir. Bu dağılıma ilişkin bilgiler Şekil 2'de yer almaktadır.

Şekil 2. 2018 SBÖP kazanımlarının SOLO taksonomisine göre dağılımı

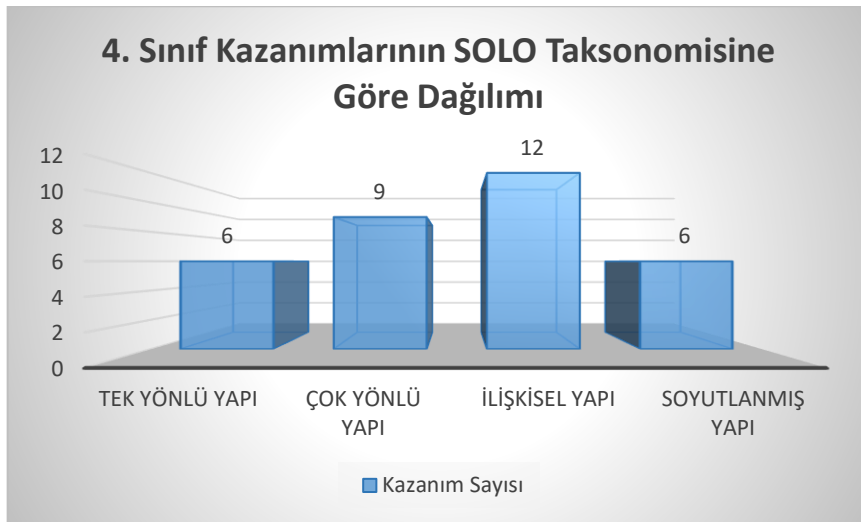
Şekil 2'de görüldüğü gibi 2018 SBÖP'de yer alan kazanımların çoğunluğu SOLO taksonomisinin ilişkisel yapı evresi kapsamında değerlendirilmektedir (n=54). İkinci olarak ise tek yönlü yapı evresine ilişkin kazanımlar sayıca çoğunluktadır (n=35). Ardından soyutlanmış yapı kazanımları gelmekte (n=25) ve son olarak da çok yönlü yapıya ilişkin kazanımlar sayıca azınlığı oluşturmaktadır (n=17). Diğerlerine göre daha üst düzey bilişsel süreçlerin yer aldığı iki evre, soyutlanmış yapı ve ilişkisel yapı evreleridir. Buna karşın üst düzey bilişsel süreçlerin yoğunluğunun az olduğu evreler ise tek yönlü yapı ile çok yönlü yapı evreleridir. Üst düzey bilişsel süreçlerin görece yoğun olduğu ilişkisel yapı evresi ile üst düzey bilişsel süreçlerin en alt

düzye de olduğu tek yönlü yapı evreleri, kazanımların ağırlıklı olarak toplandığı iki temel evreyi oluşturmaktadır. Üst düzey bilişsel süreçlerin en yoğun olduğu soyutlanmış yapı evresi ile üst düzey bilişsel süreçlerin yoğunluğunun daha az olduğu çok yönlü yapı evreleri ise kazanım sayısı bakımından ortalamasının gerisinde kalmaktadır.

Tek yönlü ve çok yönlü yapı evreleri toplamda 52 kazanım ile temsil edilirken; ilişkisel yapı ve soyutlanmış yapı evreleri ise toplamda 79 kazanım ile temsil edilmektedir. Bu durum göstermektedir ki SOLO taksonomisinin üst düzey bilişsel süreçleri içeren ve niteliğın daha önemli olduğu iki evresi 2018 SBÖP’de ağırlıklı olarak temsil edilmektedir. Buna karşın üst düzey bilişsel süreçlerin yoğunluğunun az olduğu ve niceliğın daha önemli olduğu iki evre ise daha az temsil edilmektedir.

2018 SBÖP Kazanımlarının SOLO Taksonomine Göre Sınıf Düzeylerine Dağılımı

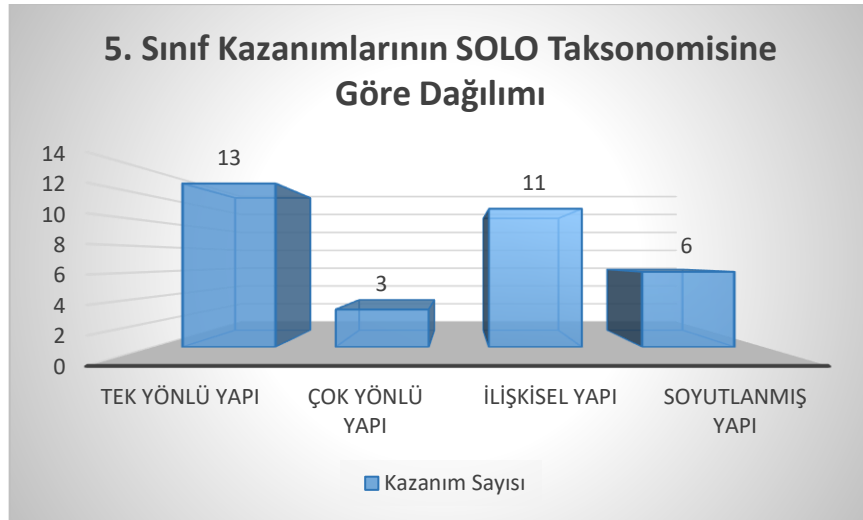
Çalışma kapsamında elde edilen diğeri bulgular ise SOLO taksonomisine göre belirlenmiş 2018 SBÖP kazanımlarının sınıf düzeylerine göre dağılımıdır. Bu çalışmada ilkokul 4. sınıf ve ortaokul 5, 6 ve 7. sınıf kazanımları incelenmiştir. Kazanımların SOLO taksonomisi evrelerine göre dağılımı her bir sınıf düzeyinde farklılık göstermektedir. 4. sınıf kazanımlarının SOLO taksonomisine göre dağılımı Şekil 3’te görülmektedir.

Şekil 3. 4. sınıf kazanımlarının SOLO taksonomisine göre dağılımı

Sosyal bilgiler dersinin 4. sınıf düzeyinde toplam 33 kazanım bulunmaktadır. Şekil 3’te de görüldüğü gibi bu kazanımlardan 12 tanesinin ilişkisel yapı evresine uygun düştüğü görülmektedir. 9 tanesi çok yönlü yapı evresine uygunken, altışar tanesi de tek yönlü yapı ve soyutlanmış yapı evrelerine uygun görünmektedir. 4. sınıf kazanımlarının evreler arasında gösterdiği dağılıma göre ilişkisel yapı ve soyutlanmış yapı evreleri toplamda 18 kazanım ile temsil edilirken, tek yönlü ve çok yönlü yapı evreleri ise toplamda 15 kazanım ile temsil edilmektedir. Bu durum 4. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının üst düzey bilişsel süreçleri içeren ve içermeyen evreler arasındaki dağılımının eşit sayılabilecek bir oranda olduğunu göstermektedir.

Sosyal bilgiler dersinin 5. sınıf düzeyinde yedi farklı öğrenme alanında toplam 33 kazanım bulunmaktadır. Bu kazanımların SOLO taksonomisi evrelerine göre dağılımı Şekil 4’te yer almaktadır.

Şekil 4. 5. sınıf kazanımlarının SOLO taksonomisine göre dağılımı

Şekil 4'te yer aldığı gibi bu kazanımlardan 13 tanesi tek yönlü yapı evresinde, 11 tanesi ise ilişkisel yapı evresinde yer almaktadır. 6 kazanım soyutlanmış yapı evresine uygunken, 3 kazanım da çok yönlü yapı evresine uygunluk göstermektedir. 5. sınıf düzeyindeki kazanımların evreler arasında dengeli bir dağılımdan uzak olduğu ve iki evre üzerinde yoğunlaşma olduğu dikkat çekmektedir. En fazla sayıda kazanımın yer aldığı tek yönlü yapı evresi bilişsel düzeylerin en alt seviyede olduğu evre olarak kabul edilmektedir. 5.sınıf kazanımlarının birçoğunun öğrenciden beklediği hedef davranış ifadesinin açıklar fiili ile yazılmış olması bu durumu açıklamaktadır. Buna karşın kazanımların yarısından çoğunun (n=17) ilişkisel yapı ve soyutlanmış yapı evrelerinde olduğu da dikkat çekmektedir. Bu sınıf düzeyinde özellikle çok yönlü yapının yanı sıra soyutlanmış yapı evrelerinin biraz geri planda kaldığı görülmektedir.

Sosyal bilgiler dersinin 6. sınıf düzeyinde diğer sınıf düzeylerinden daha fazla sayıda kazanım yer almaktadır. Bu sınıf düzeyinde yedi farklı öğrenme alanında toplam 34 kazanım bulunmaktadır. Bu kazanımların SOLO taksonomisi evrelerine göre dağılımı ise Şekil 5'te görülmektedir.

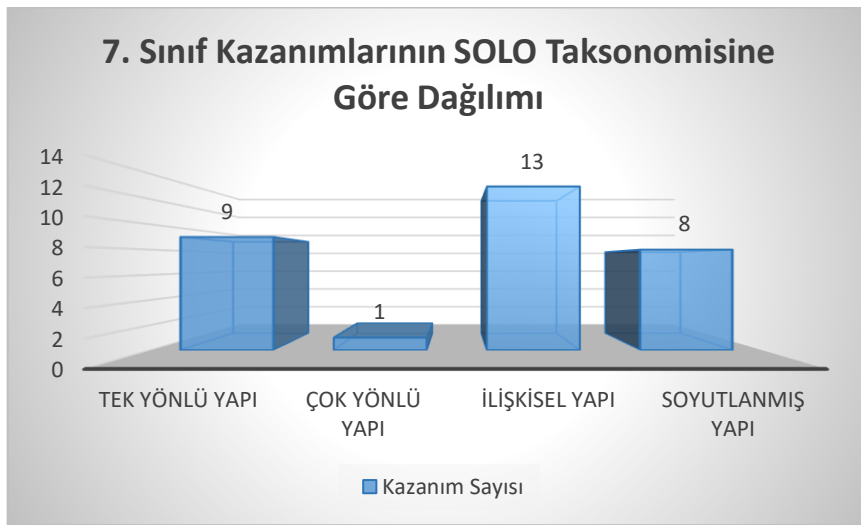

Şekil 5. 6. sınıf kazanımlarının SOLO taksonomisine göre dağılımı

Şekil 5'te görüldüğü üzere 6. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının yarısından çoğu ilişkisel yapı evresinde yer almaktadır (n=18). 7 tanesi tek yönlü yapı evresinde, 5 tanesi ise soyutlanmış yapı evresinde bulunurken, 4 tanesi de çok yönlü yapı evresinde yer bulmaktadır.

Bu sınıf düzeyinde de bir önceki sınıf düzeyinde olduğu gibi evreler arasında dengeli bir dağılım olduğunu söylemek mümkün değildir. Üst düzey bilişsel süreçlerin yürütüldüğü ilişkiyel yapı evresi kazanımların yarısından çoğunu içermektedir. Buna karşın bilişsel düzeylerin en alt basamağı olan tek yönlü yapı evresi de geriye kalan diğer evrelerden daha fazla sayıda kazanım ile sınıflamada yer almaktadır. Bilişsel düzeylerin alt basamakta olduğu iki evrede toplam 11 kazanım yer alırken, üst düzey bilişsel süreçlerin yürütüldüğü evrelerde ise toplam 23 kazanım bulunmaktadır. Buradan hareketle 6. sınıf kazanımlarının üst düzey bilişsel süreçleri ön plana aldığı söylemek mümkündür.

Sosyal bilgiler 7. sınıf dersi, kazanım sayısı olarak diğer sınıf düzeylerinden daha az sayıda kazanıma sahiptir. Bu sınıf düzeyinde yedi farklı öğrenme alanında toplam 31 kazanım bulunmaktadır. Bu kazanımların SOLO taksonomisi evrelerine göre dağılımı ise Şekil 6'da görülmektedir.

Şekil 6. 7. sınıf kazanımlarının SOLO taksonomisine göre dağılımı

Sosyal bilgiler dersinin 7. sınıf düzeyinde toplam 31 kazanım bulunmaktadır. Şekil 6'da da yer aldığı gibi bu kazanımların 13 tanesinin ilişkiyel yapı evresinde olduğu, 9 tanesinin ise tek yönlü yapı evresinde olduğu görülmektedir. 8 kazanım soyutlanmış yapı evresinde yer alırken, bir kazanım ise çok yönlü yapı evresine uygun görünmektedir. Bu sınıf düzeyinde de 5 ve 6. sınıf düzeylerinde olduğu gibi kazanımların ağırlıklı olarak ilişkiyel yapı ve tek yönlü yapı evrelerinde yoğunlaştığı dikkat çekmektedir. Diğer düzeylerden farklı olarak soyutlanmış yapı evresine ilişkin kazanımların sayıca en çok olduğu sınıf düzeyi 7. sınıftır. Bu durum öğrenci yaş grubunun artması ve hazırbulunuşluk düzeylerinin farklılaşması ile açıklanabilir. Bilişsel düzeylerin alt basamakta olduğu iki evrede toplam 10 kazanım yer alırken, üst düzey bilişsel süreçlerin yürütüldüğü evrelerde ise toplam 21 kazanım bulunmaktadır.

2018 SBÖP kazanımlarının SOLO taksonomine göre sınıf düzeylerine dağılımı incelendiğinde dikkat çeken bazı bulgular yer almaktadır. Bu noktada 4. sınıf düzeyinin diğer sınıf düzeylerinden farklılaştığı görülmektedir. Bu sınıf düzeyine ait olan kazanımlar evreler arasında dengeli bir dağılım gösterirken diğer üç sınıf düzeyinde de kazanımların yoğun olarak ilişkiyel yapı ve tek yönlü yapı evrelerinde toplandığını söylemek mümkündür. Ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler dersinin uygulandığı 5, 6 ve 7. sınıf düzeylerindeki kazanımların üst düzey bilişsel süreçlerin yürütülmeye başlandığı ilişkiyel yapı evresinde ya da bilişsel süreçlerin

en alt düzeyde yürütüldüğü tek yönlü yapı evresinde yoğunlaştığı görülmektedir. Soyutlanmış yapı evresine ilişkin kazanımların sayısı sınıf düzeyinin artışına paralel olarak yükselmektedir. 7. sınıf düzeyi soyutlanmış yapı evresine ait kazanımların en çok olduğu sınıf düzeyidir. Çok yönlü yapı evresine ait kazanımlar ise tam tersi şekilde sınıf düzeyinin artışıyla ters orantılı bir şekilde ilerlemektedir. 7. sınıf düzeyinde çok yönlü yapı evresi bir kazanım ile temsil edilmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

2018 SBÖP kazanımlarının SOLO taksonomisine göre incelendiği bu çalışmanın bulguları doğrultusunda bazı sonuçlara ulaşılmıştır. SOLO taksonomisine göre tek yönlü yapı ve çok yönlü yapı evreleri, niceliğin ön planda olduğu ve üst düzey bilişsel süreçlerin yürütülmediği evreleri oluşturmaktadır. Buna karşın ilişkisel yapı ve soyutlanmış yapı evreleri ise niteliğin ön planda olduğu ve üst düzey bilişsel süreçlerin yürütüldüğü evreleri oluşturmaktadır (McGill, 2013). Bu çalışmanın ilk sonucuna göre 2018 SBÖP’de yer alan kazanımların çoğu (n=79) ilişkisel yapı ve soyutlanmış yapı evrelerinde yer almakta ve üst düzey bilişsel süreçlerin kullanılmasını amaçlamaktadır. Bu sonucu destekler nitelikte Önen, Tatan ve İbret (2020) tarafından yapılan çalışma sonucunda 2018 SBÖP ile Bloom taksonomisine göre üst düzeylerde yer alan bilişsel süreçlerin gelişimine daha fazla önem verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın Gezer ve İlhan (2015) ise 2005 SBÖP’yi SOLO taksonomisine göre inceledikleri çalışmalarında kazanımların yaklaşık yarısının tek ve çok yönlü evrelerle örtüştüğünü ortaya koymuşlardır. Bu durum 2018 SBÖP’nin 2005 SBÖP’den farklılaştığını ve sosyal bilgiler derslerinde üst düzey bilişsel süreçleri daha ön plana çıkarmaya çalıştığını göstermektedir. 2005 SBÖP ile yapılan bir diğer çalışmada ise güncellenmiş Bloom taksonomisi kullanılmış ve çalışma sonucunda kazanımların %66’sının anlama ve çözümleme basamaklarında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca üstbilişsel bilgiye ilişkin kazanımların da sayıca az olduğu vurgulanmıştır (Özdemir, Altıok ve Baki, 2015). Böylelikle 2018 SBÖP ile önceki öğretim programlarından farklı olarak üst düzey bilişsel becerilerin ön plana çıkarılmak istendiği ve bu durumun hem Bloom hem de SOLO taksonomilerine yansımalarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada 2018 SBÖP’de yer alan kazanımların SOLO taksonomisine göre sınıf düzeylerine dağılımları belirlenmiştir. Bu doğrultuda ulaşılan sonuçlardan bazıları kazanımların sınıf düzeylerine dağılımı ile ilgilidir. İlkokul 4. sınıf ile ortaokul 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler derslerinin kazanımları en çok ilişkisel yapı evresinde yer alırken, 5. sınıf kazanımlarının ise en çok tek yönlü yapı evresinde yer aldığı görülmektedir. Bu durum 5. sınıfın ortaokulun ilk yılı olması sebebiyle bilgiye dayalı içeriğin ve temel kavramsal bilgilerin öğrencilere yoğun bir şekilde kazandırılması amacıyla kaynaklandığını düşündürmektedir. Çalışmanın bu sonucu alanyazın ile örtüşmektedir. Benzer bir sonuca Çakmak, Kaçar ve Bulut (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ulaşılmıştır. Bu çalışmada 2018 SBÖP 5. sınıf kazanımları güncellenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmiş ve kazanımların çoğunun alt düzey düşünme boyutlarına ilişkin olduğu ve üst düzey düşünme boyutlarının geri planda kaldığını ortaya koymuşlardır.

Çalışmanın bir başka sonucuna göre sosyal bilgiler dersi 4 ve 5. sınıf kazanımlarının alt düzey bilişsel süreçlerin olduğu ilk iki boyut ile üst düzey bilişsel süreçlerin olduğu son iki boyut arasında eşit sayılabilecek şekilde dağılım gösterdiği, buna karşın 6 ve 7. sınıf seviyelerinde ise kazanımların ağırlıklı olarak son iki evrede yoğunlaştığı görülmüştür. Bu durum sosyal bilgiler

dersinin son iki senesinde üst düzey bilişsel süreçlerin daha ön planda olduğunu göstermektedir. Buna benzer bir sonuca 2005 SBÖP ile yapılan başka bir araştırmada da ulaşıldığı dikkat çekmektedir. Bu araştırmada Gezer ve İlhan (2015) 2005 SBÖP’yi SOLO taksonomisine göre incelemişler, tek yönlü yapı ve çok yönlü yapı evrelerine ilişkin kazanımların 4 ve 5. sınıf düzeylerinde 6 ve 7. sınıf düzeylerine oranla daha ağırlıklı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum sosyal bilgiler öğretim programının sarmal yapısı ile ilişkilendirilebilir. Sarmal yapıda öncelikle içerikle ilgili temel kavramlar öğrencilere kazandırılır. İlerleyen sınıf seviyelerinde de genişleyen çevre yaklaşımı gereğince temel kavramlardan hareketle konunun kapsamı genişletilir (Kılıç, 2019). Böylelikle sonraki sınıf düzeylerinde üst düzey bilişsel süreçlere ilişkin çalışmalar ağırlık kazanır.

Çalışmada ulaşılan sonuçlardan bir diğerine göre soyutlanmış yapı evresindeki kazanımların sayısı sınıf düzeyindeki artışa paralel ilerlerken; çok yönlü yapı evresine ilişkin kazanımların sayısı ise sınıf düzeyindeki artışla ters orantılı bir şekilde gitmektedir. Soyutlanmış yapı evresine ilişkin kazanımlar 7. sınıf düzeyinde yoğunlaşırken, çok yönlü yapı evresine ilişkin kazanımlar ise 7. sınıf düzeyinde en düşük rakama ulaşmaktadır. Bu durum sosyal bilgiler dersinin ve öğretim programının bazı yapısal özellikleri ile açıklanabilir. Bunu destekleyecek şekilde Öztürk ve Kafadar (2020) çalışmalarında 2018 SBÖP’nin değerlendirmesini yapmışlar ve programın öğrenme-öğretme sürecinin genelden özele, somuttan soyuta ve basitten karmaşığa doğru bir yaklaşım izlediğini ifade etmişlerdir.

Ulaşılan sonuçlardan bir başkasına göre tek boyutlu yapı evresi üst düzey bilişsel süreçlerin en az yer aldığı evre olmasına karşın sınıf düzeylerinin tamamında yüksek sayıda kazanımlarla temsil edildiği yönündedir. Bu kazanımların önemli bir bölümünün ise “Kültür ve Miras” ile “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanlarında toplandığı dikkat çekmektedir. Çalışmanın bu sonucu alanyazın ile örtüşmektedir. Önlü, Tatan ve İbret (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada 2018 SBÖP güncellenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmiş ve bu inceleme sonucunda “Kültür ve Miras” ile “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanlarında yer alan kazanımların tamamına yakını taksonominin hatırlama ve anlama düzeylerine denk düşmüştür. Bu düzeyler üst düzey bilişsel süreçlerin ön planda olmadığı evreler olup, SOLO taksonomisindeki tek boyutlu yapı ve çok boyutlu yapı evreleri ile benzeşmektedir. İki öğrenme alanında yer alan kazanımların ağırlıklı olarak Tarih ve Coğrafya disiplinleri ile bağlantılı olduğu ve bu disiplinlerin içeriklerine ilişkin bilgi kazandırma amacının bu öğrenme alanlarının ağırlıklı olarak alt düzeydeki bilişsel süreçlerle yürütülmesine neden olduğu söylenebilir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda sosyal bilgiler dersi öğretim programlarının oluşturulması ve güncellenmesi için yapılan çalışmalarda SOLO taksonomisinin de göz önünde bulundurulması, uluslararası alanda tanınan Fink ve Dettmer taksonomilerinin kullanıldığı araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Kaynakça/References

- Ağçam, R., & Babanoğlu, M. P. (2018). The SOLO analysis of EFL teaching programmes: Evidence from Turkey. *Turkish Studies*, 13(27), 1-18. Doi:10.7827/TurkishStudies.14255.
- Alsaadi, A. (2001). A comparison of primary mathematics curriculum in England and Qatar: The SOLO taxonomy. *Research into Learning Mathematics*, 21(3), 1-7.
- Arı, A. (2013). Bilişsel alan sınıflamasında yenilenmiş Bloom, Solo, Fink, Dettmer taksonomileri ve uluslararası alanda tanınma durumları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2) 259-290. <https://doi.org/10.12780/UUSBD164>.
- Bağdat, O., & Anapa-Saban, P. (2014). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin cebirsel düşünme becerilerinin SOLO taksonomisi ile incelenmesi. *International Journal of Social Science*, 26, 473-496. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2364>
- Bıkmaz-Bilgen, Ö., & Doğan, N. (2017). Puanlayıcılar arası güvenilirlik belirleme tekniklerinin karşılaştırılması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 8(1), 63-78. DOI: 10.21031/epod.294847.
- Biggs, J. B., & Collis, K. (1982). *Evaluating the quality of learning: the SOLO taxonomy*. New York: Academic Pres.
- Brabrand, C., & Dahl, B. (2009). Using the SOLO taxonomy to analyze competence progression of university science curricula. *Higher Education*, 58(4), 531-549. 10.1007/s10734-009-9210-4.
- Burak, D., & Gültekin, M. (2019). 4. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programı kazanımlarının Bloom ve revize Bloom taksonomilerine göre incelenmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 121-140. <https://doi.org/10.31834/kilissbd.597408>.
- Büyükalın Filiz, S. & Baysal, S. B. (2019). Analysis of social studies curriculum objectives according to revised Bloom taxonomy. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 20(1), 234-253. DOI: 10.17679/inuefd.435796.
- Can, G. (2008). Eğitimin psikolojik temelleri. Gültekin, M. (ed.). *Eğitim bilimine giriş* içinde (ss.41-57). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Caniglia, J. C., & Meadows, M. (2018). An application of the solo taxonomy to classify strategies used by pre-service teachers to solve" one question problems". *Australian Journal of Teacher Education*, 43(9), 75-89. 10.14221/ajte.2018v43n9.5.
- Çakmak, Z., Kaçar, T., & Bulut, B. (2018). Beşinci sınıf sosyal bilgiler öğretim programı kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomi boyutlarına göre analizi. *International Journal of Social Science*, 72, 145-156. Doi: 10.9761/JASSS7787.
- Çalışkan, H. (2011). Öğretmenlerin hazırladığı sosyal bilgiler dersi sınav sorularının değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 120-132.
- Çerçi, A. (2018). 2018 Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının (5, 6, 7, 8. Sınıf) yenilenen Bloom taksonomisi'ne göre incelenmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 6(2), 70-81.
- Çetin, B., & İlhan, M. (2016). SOLO taksonomisi. Bingölbali, E., Arslan, S., & Zembat, İ. Ö. (Ed.). *Matematik eğitiminde teoriler* içinde (ss. 861–879). Ankara: Pegem Akademi.
- Demir, P., Köçer, M., & Atalmış, E. H. (2016). Examining social studies questions on national test in Turkey in terms of revized Bloom's taxanomy. *Electronic Turkish Studies*, 11(19), 299-314.
- Demirel, Ö. (2009). *Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı* (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (2001). Eğitim ile ilgili temel kavramlar. Demirel, Ö., & Kaya, Z. (ed.). *Öğretmenlik mesleğine giriş* içinde (ss. 1-18) Ankara: Pegem Akademi.
- Deveci, H. (2008). Eğitimin sosyal temelleri. Gültekin, M. (ed.). *Eğitim bilimine giriş* içinde (ss.17-41). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

- Doğan, A. (2020). İlkokul matematik öğretim programındaki kazanımların SOLO sınıflandırmasına göre incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 2305-2325. <https://doi.org/10.15869/itobiad.768583>.
- Dönmez, H., & Zorluoğlu, S. L. (2020). Fen bilimleri dersi öğretim programı 6., 7. ve 8. sınıf kazanımlarının SOLO Taksonomisine göre incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 85-95. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.547938>.
- Gezer, M., & İlhan, M. (2015). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı kazanımları ile ders kitabı değerlendirme sorularının SOLO taksonomisine göre incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29), 1-25.
- İlhan, M., & Gezer, M. (2017). A comparison of the reliability of the Solo- and revised Bloom's Taxonomy-based classifications in the analysis of the cognitive levels of assessment questions. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 7(4), 637-662. DOI: <https://doi.org/10.14527/pegegog.2017.023>
- Kılıç, B. C. (2019). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler ders kitaplarındaki doğal afetler konusunun sarmal sistem yönünden değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Korkmaz, F., & Ünsal, S. (2017). Analysis of attainments and evaluation questions in sociology curriculum according to the SOLO taxonomy. *Eurasian Journal of Educational Research*, 17(69), 75-92.
- Kusmaryono, I., Suyitno, H., Dwijanto, D., & Dwidayati, N. (2018). Analysis of abstract reasoning from grade 8 students in mathematical problem solving with SOLO taxonomy guide. *Infinity*, 7(2), 69-82. DOI:10.22460/infinity.v7i2.p69-82.
- Leung, C. F. (2000). Assessment for learning: Using SOLO taxonomy to measure design performance of design & technology students. *International Journal of Technology and Design Education*, 10(2), 149-161. Doi: 10.1023/A:1008937007674.
- Mahmood, A., Ali, M. Q., & Hussain, W. (2014). Understanding of elementary school teachers of 3rd world country about levels of SOLO taxonomy. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(23), 1135-1135. DOI: 10.36941/mjss.
- McGill, R. M. (2013). *100 ideas for secondary teachers: Outstanding lessons*. London: Bloomsbury A&C Black.
- MEB (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Ankara.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Önlen, M., Tatan, M., & İbret, B. Ü. (2005). 2005-2018 sosyal bilgiler öğretim programı 5, 6 ve 7. sınıf kazanımlarının yenilenen Bloom taksonomisine göre karşılaştırmalı analizi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 1-13.
- Özdemir, S. M., Altıok, S., & Baki, N. (2015). Bloom'un yenilenmiş taksonomisine göre sosyal bilgiler öğretim programı kazanımlarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 363-375.
- Öztürk, C., & Kafadar, T. (2018). Sosyal bilgiler öğretim programının değerlendirilmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(1), 112-126. <https://doi.org/10.24315/tred.550508>.
- Putri, U. H., Mardiyana, M., & Saputro, D. R. S. (2017). How to analyze the students' thinking levels based on SOLO taxonomy?. *Journal of Physics: Conference Series*, 895(1).
- Silwana, A., Subanji, S., Manyunu, M., & Rashahan, A. A. (2021). Students' responses leveling in solving mathematical problem based on SOLO taxonomy viewed from multiple intelligences. *Indonesian Journal on Learning and Advanced Education (IJOLAE)*, 3(1), 1-16. Doi: 10.23917/ijolae.v3i1.10528.
- Şanlı, C., & Pınar, A. (2017). Sosyal bilgiler dersi sınav sorularının yenilenen Bloom taksonomisine göre incelenmesi. *Elementary Education Online*, 16(3), 949-959. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.330234>.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İletişim/Correspondence

Arş.Gör.Dr. Sercan BURSA

sercanbursa@anadolu.edu.tr

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı,

Eskişehir/Türkiye